

УДК 342.721:681.3.02

В.М. БРИЖКО, кандидат юридичних наук (Ph.D),
старший науковий співробітник

ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ: ДО ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ У ЗВ'ЯЗКУ З ЇХ ЕКОНОМІЧНИМ ЗМІСТОМ

Анотація. Щодо становлення електронної комерції в Україні з урахуванням потреб упорядкування інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних.

Одним з пріоритетних напрямів становлення електронної комерції в Україні, безпосередньо пов'язаним з проблемами оподаткування цієї діяльності, є упорядкування інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних, зокрема щодо захисту баз персональних даних, згідно з принципами європейських стандартів [1].

На перший погляд, стан нормативно-правового упорядкування відносин щодо персональних даних не викликає занепокоєння, сьогодні у законодавстві України є норми, які врегульовують відносини щодо “інформації про особу”. Повсякденні реалії, що постійно потребують застосування такої інформації у будь-яких справах, не дуже викликають стурбованість у зв'язку з несанкціонованим її використанням та поширенням. Усі давно звикли до цього, бо є непохитна парадигма: держава – насамперед, потім усе інше, зокрема права та основоположні свободи людини та громадянина. Хоча є думка, що слід менше ідеалізувати те, що вкладається у поняття “держава”. Держав як неживих утворень, призначених для примушення, багато, а Україна – одна. Зауважимо, у цій полеміці ми не торкаємось такого антисоціального явища, як маніпулювання свідомістю людини завдяки створенню у корисних цілях так званого “негативного портрету” особи шляхом компілювання різних за призначенням, але тенденційно підібраних персональних даних.

На цьому фоні розквітає несанкціонований продаж різних за змістом та обсягом баз персональних даних. Ця не врегульована законом комерція не дуже привертає до себе уваги наділених владними повноваженнями осіб тієї держави, яку вони представляють та повинні захищати, зокрема з точки зору відповідного оподаткування та поповнення бюджету. Такий стан справ, на превеликий жаль, існує з часів здобуття незалежності України.

З 1992 р. законодавство України використовує поняття “інформація про особу”, а не поняття “персональні дані”, як це визначено у стандартах Ради Європи та Європейського Союзу, повне й безпосереднє врахування та виконання норм яких є обов'язковим для усіх держав-членів. У Європі персональні дані – це *будь-які відомості про особу, що ідентифікована або може бути ідентифікованою*, а в Україні – це *тільки відомості у паспорті* (частина перша ст. 23 Закону України “Про інформацію” від 02.10.1992 р. у ред. від 23.06.2005 р.), яким хтось надав статус “основних”, хоча деякі відомості для когось є основні, а для інших можуть бути й не основні, та навпаки. Причому, далі, у частині другої ст. 23 вищезазначеного Закону, по відношенню до одного й того ж предмету правового регулювання замість слова “відомості” з'являється слово “дані”. У чому різниця між “відомостями” та “даними” – кожен, мабуть, вправі вирішувати сам. Тут теж мають місце перспективи виникнення конфліктів між різними суб'єктами даних – їх власниками, володільцями, розпорядниками та, зокрема, щодо “об'єктивності” розгляду відповідних справ у судах.

Але більш важливим, зокрема для економіки, є наступне. З 1992 р., понад 16 років, за наявності у Законі України “Про інформацію” правової норми про обов’язкову реєстрацію баз персональних даних, вона й до сьогодні не реалізована взагалі.

Частиною п’ятою статті 31 Закону України “Про інформацію” встановлено: “*Всі організації, які збирають інформацію про громадян, повинні до початку роботи з нею здійснити у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку державну реєстрацію відповідних баз даних*”. Питання у тому, що аналогічна норма є важливою регулятивною складовою національних законодавств країн світу та європейських стандартів у сфері захисту даних. Чому вона ігнорується у реалізації за наявності приєднання України до Ради Європи (з 1995 р.) – невідомо. Чому в державі існує торгівля базами персональних даних, поширення яких не санкціоновано суб’єктами-власниками персональних даних? Чому з цієї комерції не стягується податок до держбюджету, а порушників не притягують до відповідальності? Правоохоронці та податківці відповідають – *нема предмета порушення чинного законодавства та предмета стягування податку, тому й притягнути нема за що*. Тобто окремих баз персональних даних як таких, вони вважають, нема, все об’єднується у базах даних щодо загальних інформаційних ресурсів.

Це не зовсім так. Сьогодні придбати окремі бази персональних даних можна на кожному кроці – на ринку (зокрема, CD-бази на Петрівці тощо), за допомогою різних оголошень, в Інтернеті [2, 3], зокрема:

Предлагаем Вашему вниманию новейшие базы данных
 телефон для связи **8-066-295-91-36**

1. **ГТК Украина 2003/2004/2005/2006** Базы данных по внешнеэкономической деятельности (таможня) * 250 грн.
Отправитель, адрес отправителя, получатель, адрес получателя, код банка, МФО, адрес банка, счет, ответственный за фирму, фирму, его адрес, наименование товара, вес, стоимость, направление (импорт-экспорт).
2. **Украина - Министат - 2006.01.01** * 250 грн.
Организации, адреса, телефоны, учредители, работники, нарушения, ликвидации
3. **Физические лица** * 250 грн.
Фамилия, имя, отчество, дата получения кода, дата рождения, адрес рождения, адрес проживания, телефон, пол.
4. **Доходы физических лиц Украины 2004/2005** * 400 грн.
Доходы та налоги, место работы, данные о работодателе.
5. **ГНА 2005** * 250 грн.
Налоговая Украины 2005* + "Госкомстат Украины"
БД по зарегистрированным в Украине предприятиям. Все учетные данные по каждому предприятию, включая: наименование, юридический и фактический адреса, рег. номер, дату регистрации, регистрирующий орган, размер уставного фонда, данные об учредителях и т.д. 981000 предприятий. Объем: 1,5 Gb по 20 декабря.
6. **Государственный регистр предприятий** * 250 грн.
Регистрационные данные о предприятиях, учредители, счета предприятий, адреса, филии, иностранные представительства.

А также есть все базы по России.

Нещодавно російський сайт [4] повідомив про те, що “сайт *radarix.com*, выложивший в Интернет около трех терабайт личных данных украинцев и россиян, принадлежит несуществующей компании ЗАО “Сертифицированные информационные технологии”. Кроме возможностей поиска людей, сайт содержит различные автомобильные базы и базы данных юридических лиц. Поиск возможен только для зарегистрированных пользователей (тобто додатково комплектується база персональних даних користувачів – від авт.). Закон РФ “О персональных данных”, принятый в 2006 году в целях защиты конфиденциальных данных, оказался беспомощным”. Головний висновок з цього полягає у тому, що традиційні підходи до захисту персональних даних не спрацю-

вують. Й це підтверджується не тільки станом справ у Росії. Є факти обурення суспільства порушенням права людини на персональні дані навіть у таких благополучних європейських країнах, як Франція, Великобританія тощо [2. – С. 117-125, 5, 6], по яких розглядаються справи у Європейському Суді з прав людини [7].

Як ми вже неодноразово зазначали [8 – 10], спроби приведення положень законодавства України у сфері захисту персональних даних у відповідність з принципами європейських стандартів здійснюються понад десять років. Проте базовий Закон України “Про захист персональних даних” так й не прийнятий. Детальна хронологія його експертизи та розгляду наведена у вищезазначених джерелах. Головне у тому, що законопроект пройшов експертизу одинадцяти міністерств, комітетів, врахував понад 600 зауважень та пропозицій, був двічі прийнятий як Закон (16.03.2006 р. та 9.01.2007 р.) але двічі повертався із зауваженнями Президента України (11.04.2006 р та 30.01.2007 р.).

Після останнього повернення Закону до Верховної Ради України його підкорегували та відправили на експертизу до Головного науково-експертного управління Апарату ВР України (далі – Управління). Й знову, Управління у своєму Висновку посилається на ЦКУ, ЦПКУ та Конституцію України, в яких поняття “персональні дані” не існує взагалі. Це може свідчити про те, що Закон України “Про захист персональних даних” (особливо його передостання версія, у якій кожній людині надано право власності на свої персональні дані, що надає більше можливостей для реального захисту від несанкціонованої комерції її даними) сьогодні не дуже потрібен або упорядкування відносин у сфері персональних даних згідно з європейськими стандартами не відповідає якимось політичним уявленням.

Ми здійснили оцінку зауважень Управління та створили відповідну таблицю (що надається без деяких не дуже принципових зауважень), яка, на наш погляд, надає більшого розуміння про те, у чому суть проблеми із неприйняттям базового Закону України “Про захист персональних даних”.

№ з/п	Зміст зауваження Управління	Авторська оцінка зауважень	Пропозиції
1	Окремі положення законопроекту не узгоджені з чинними законами України. Частина п'ята статті 8 законопроекту, у якій зазначено, що право на розпорядження персональними даними померлої фізичної особи належить її спадкоємцям, суперечить пункту 1 частини першої статті 1219 Цивільного кодексу України, згідно з яким до складу спадщини не входять права, що нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема особисті немайнові права.	<p>1. Чинні законодавчі акти України (зокрема ЦКУ, ЦПКУ тощо) не застосовують поняття “персональні дані”, яке є одним з головних понять відповідних європейських стандартів. Воно не може суперечити положенням ЦКУ, ЦПКУ, так як у ЦКУ, ЦПКУ воно не існує.</p> <p>2. У ст. 270 ЦКУ визначено види “особистих немайнових прав”: право на життя, право на охорону здоров'я, право на свободу та особисту недоторканність, право на повагу до гідності та честі, право на таємницю листування тощо.</p> <p>У зазначеному переліку та взагалі у законодавстві України <u>немає такого виду “особистих немайнових прав”, як “право на захист персональних даних”</u>.</p> <p>Якщо поняття “право на захист персональних даних” механічно ототожнювати з будь-яким поняттям щодо вказаних видів “особистих немайнових прав”, то за логі-</p>	<p>Внести відповідні зміни до чинного законодавства України (зокрема до ЦКУ), що вирішить проблему гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством держав РЄ та ЄС.</p> <p>Це стосується виключення з частини першої статті 8 проекту поняття “особисті немайнові права”</p>

		<p>кою має місце підміна понять та навмисний виверт – софізм або паралогізм. Й це є логічною помилкою, яка має назву еkleктики, для якої властиве ігнорування суттєвих (зокрема, функціональних) ознак кожного з понять, логічних між ними зв'язків та необхідності достатніх підстав та обґрунтування для підтвердження істинності тези. Підтвердженням цього є факти несанкціонованої комерції у збиранні та поширенні персональних даних.</p> <p>Більш того, з точки зору прагнення України до європейської інтеграції зауважимо про те, що <u>в європейському законодавстві такого поняття, як “особисті немайнові права” не існує.</u></p> <p>3. Згідно зі ст. 269 ЦКУ <i>“Особисті немайнові права фізичної особи не мають економічного змісту”</i>.</p> <p>Право на персональні дані містить економічний зміст, тому що у комерційному аспекті зазначені дані можна виразити в грошовому еквіваленті. Це підтверджується сучасною поширеною практикою несанкціонованого продажу персональних даних (на дисках, через Інтернет тощо).</p> <p>4. Конституція України по відношенню до фізичної особи застосовує два поняття: “ЛЮДИНА” та “ГРОМАДЯНИН”.</p> <p>У сфері захисту персональних даних категорія “громадянин” (виходить з публічного права) передбачає у нього наявність так званих “особистих немайнових прав”(будь ласка, якщо в укр. законодавстві це поняття запровадили).</p> <p>В усіх інших випадках, зокрема щодо комерційної діяльності, будь-яка “людина” (виходить з приватного права) має право власності на свої персональні дані.</p> <p>Тому Закон повинен передбачати наявність <u>права власності людини на свої персональні дані.</u></p>	
2	<p>Частина друга статті 18 законопроекту, в якій зазначається, що обов'язок доведення в суді законності відстрочення чи відмови у доступі до персональних даних покладається на володільця чи розпорядника баз персональних даних, до</p>	<p>1. Щодо першого посилання (на ст. 2 ЦПКУ), то воно є лише твердженням експерта, що не вказує, не визначає та не аргументує конкретну правову норму, яка має бути підтвердженням зауваження. Посилатися на 3 нормативно-правових акта в експертизі неприпустимо. З таким підходом можна взагалі посилатися на усе чинне законодавство (мовляв – “шукай де хочеш</p>	<p>Внести відповідні зміни до чинного законодавства України (зокрема до ЦПКУ та Закону України “Про міжнародне приватне право”), що буде відповідати</p>

	<p>якого подано запит, суперечить частині першій статті 2 Цивільного процесуального кодексу України, відповідно до якої цивільне судочинство здійснюється згідно з Конституцією України, цим Кодексом та Законом України «Про міжнародне приватне право».</p>	<p>та що хочеш”)).</p> <p>Виходячи з того, що поняття “володілець” та “розпорядник” стосуються баз персональних даних (ст. 2 проекту), які обробляють дані, й ця обробка може бути несанкціонованою, людина повинна мати право на отримання аргументів, чому їй відстрочено чи відмовлено в доступі до даних.</p> <p>2. Щодо Закону України “Про міжнародне приватне право”, він не використовує поняття “персональні дані”. Тому він повинен бути приведений у відповідність з європейськими стандартами.</p> <p>У ст. 3 зазначеного Закону визначено, що: <i>“Якщо міжнародним договором України передбачено інші правила, ніж встановлені цим Законом, застосовуються правила цього міжнародного договору”</i>. Таким договором у сфері захисту персональних даних, що обов’язково буде ратифікований Україною, є Конвенція РЄ № 108, у ст. 11 якої визначено: <i>“Жодне з положень цієї глави не тлумачиться як таке, що обмежує або іншим чином перешикоджає можливість Сторони забезпечувати суб’єктам даних більший ступінь захисту, ніж передбачений цією Конвенцією”</i>. Надання людині права власності на свої персональні дані повністю відповідає принципам, встановленим головним європейським актом щодо сфери персональних даних.</p> <p>При цьому, частиною першою ст. 16 Закону України “Про міжнародне приватне право” визначено, що <i>“Особистим законом фізичної особи вважається право держави, громадянином якої вона є”</i>. Тобто в міжнародних приватних стосунках людина виступає як громадянин України й право власності на персональні дані в цьому разі не застосовується. Іншими словами, право власності людини на персональні дані знаходиться лише там, де має місце юрисдикція України.</p>	<p>вирішенню проблем гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством держав РЄ та ЄС.</p>
<p>3</p>	<p>Відповідно до статті 5 законопроекту персональні дані, крім знеособлених, за режимом доступу є інформацією з обмеженим доступом. Частиною п’ятою статті 9 законопроекту передбачено, що персональні дані</p>	<p>1. Якщо персональні дані стосуються публічної сфери (тобто є предметом громадського інтересу), то вони підпадають під дію положень частини одинадцятої ст. 30 Закону України “Про інформацію”.</p> <p>Якщо персональні дані стосуються комерційної діяльності (зокрема щодо несанкціонованого збору, обробки та їх про-</p>	<p>Внести відповідні зміни до проекту Закону України “Про захист персональних даних” (реєстр. № 2273 від 25.03.2008 р.).</p>

	<p>можуть бути використані для масової розсилки повідомлень з інформаційною, пропагандистською чи рекламною метою.</p> <p>На думку управління, це положення потребує узгодження із положенням частини одинадцятої статті 30 Закону України «Про інформацію», згідно з яким інформація з обмеженим доступом може бути поширена без згоди її власника, якщо ця інформація є суспільно значимою, тобто якщо вона є предметом громадського інтересу і якщо право громадськості знати цю інформацію переважає право її власника на її захист.</p>	<p>дажу), то в цьому випадку починає діяти право власності людини на її персональні дані.</p> <p>2. Вважаємо, що для остаточного вирішення питання щодо прийняття закону та створення в Україні базових умов із захисту персональних даних необхідно повернутися до редакції законопроекту від 16 березня 2006 року (реєстр. № 2618), який був розглянутий Верховною Радою України та прийнятий в цілому як Закон.</p> <p>Головне у цьому питанні наступне – ми наполягаємо на запровадженні в законодавстві України юридичної категорії “право власності людини на свої персональні дані”. За усі роки (з 1997 по 2008) ми не отримали від критиків аргументів, які надали б чітку та однозначну відповідь на запитання – <i>чому людина не може мати зазначене вище право, яке нами розглядається як “право кожного на самого себе” і чому пропозиція не відповідає чинній Конституції (зокрема, статті 3), а також правам та основоположним свободам людини і громадянина, які визначені міжнародними стандартами?</i></p>	
<p>4</p>	<p>У законопроекті не визначаються зміст персональних даних, порядок їх оновлення, обмеження щодо доступу, зокрема, за колом осіб або за будь-яким іншим критерієм, права та обов'язки учасників відносин у цій сфері, їх відповідальність за порушення положень цього закону, порядок повідомлення володільцем бази персональних даних суб'єкта персональних даних про передачу цих відомостей третій особі, не передбачається право осіб на компенсацію шкоди, заподіяної внаслідок втрати або незаконного розголошення персональних даних щодо них, тощо.</p>	<p>Відповідь на питання див. у п. 7.</p>	<p>Повинно бути здійснено корегування галузевого законодавства.</p>
<p>5</p>	<p>Відповідно до частини шостої статті 14 законопроекту «персональні дані, зібрані з порушенням вимог цього Закону, підлягають</p>	<p>1. У ст. ст. 23, 25 законопроекту “Про захист персональних даних” від 16 березня 2006 року (реєстр. № 2618), який прийнятий в цілому як Закон, були визначені повноваження уповноваженого органу з пи-</p>	<p>Внести зміни та доповнення до проекту Закону України “Про захист персональних</p>

	<p>знищенню в базах персональних даних у встановленому законодавством порядку». Разом з тим, законопроектом не визначається орган державної влади, відповідальний за розроблення та ухвалення цього порядку.</p>	<p>тань захисту персональних даних. Згідно зі ст. 1 “Органи нагляду” Додаткового протоколу до Конвенції РЄ № 108 “Про захист осіб у зв’язку з автоматизованою обробкою персональних даних щодо органів нагляду та транскордонних потоків даних” (Страсбург, 08.11.2001 р.): <i>“1. Кожна Сторона призначає один або більше органів нагляду, відповідальний за забезпечення принципів, які містяться у її внутрішньодержавному праві.... 2. а. З цією метою вищезазначений орган нагляду має, зокрема, повноваження щодо розслідування та втручання, а також право брати участь у судовому розгляді... 3. Органи нагляду виконують свої функції у повній незалежності. 4. Рішення органу нагляду можна оскаржити у суді у разі, якщо вони викликали скарги...”</i> 2. Щодо визначення Органу нагляду – це прерогатива (політичний аспект) народних депутатів України.</p>	<p>даних” (реєстр. № 2273 від 25.03.2008 р.) щодо визначення та виконання Органом нагляду своїх функцій у повній незалежності.</p>
<p>6</p>	<p>Частиною шостою статті 16 законопроекту передбачено, що суб’єкт персональних даних має право одержати будь-яку інформацію про себе, проте законопроектом не визначається порядок реалізації цього права.</p>	<p>Світова практика запровадження у національне законодавство принципів Конвенції РЄ № 108 здійснюється таким чином. Спочатку кожна країна розробляє та приймає базовий закон щодо зазначеної сфери, а потім здійснює перегляд та корегування усього законодавства на основі його положень. У наступному за галузевим принципом розподілу правових норм за окремими напрямками соціальної та господарської діяльності (з метою врахування особливостей регулювання інформаційних відносин у тій чи іншій галузі) здійснюється впровадження рекомендацій Ради Європи та положень директив та резолюцій Європейського Союзу щодо порядку реалізації права на захист персональних даних.</p>	<p>Базові принципи щодо права одержання інформації про себе визначено у ст. ст. 15-18 законопроекту. Ст. 16 визначає, що доступ до персональних даних здійснюється згідно з режимом доступу, встановленим законодавством.</p>
<p>7</p>	<p>Зауваження викликає мова законопроекту. Зокрема, неприпустимим є вживання у тексті законопроекту зворотів розмовної мови. Наприклад, «склад та зміст персональних даних повинні бути відповідними та не надмірними стосовно мети їх обробки» (частина п’ята статті 6), «обробка персональних</p>	<p>Закон слід писати не стільки для юристів, скільки для “простих” людей, щоб вони чітко розуміли свої права та обов’язки, були в змозі реально захистити себе. У цьому є сенс щодо дійового правового регулювання, справедливості та відповідності змісту та букві положень статей 3 та 8 Конституції України. Головне при цьому – це наявність відповідності стилю мови (формальне визначення правил поведінки, тобто прав та</p>	<p>Не аргументовано, тому не може бути взяте до уваги.</p>

	<p>даних здійснюється за умови надання однозначної згоди на обробку таких даних» (абзац 2 частини другої статті 7), «положення частин першої цієї статті не застосовується, якщо обробка персональних даних необхідна для ...захисту правової вимоги» (абз. 6 частини другої статті 7), «відомості щодо особистого життя фізичної особи, не можуть використовуватися як обумовлення, яке підтверджує чи не підтверджує її ділову здібності» (частина четверта статті 9).</p>	<p>обов’язків) – предмету, яке у повному обсязі присутнє у положеннях законопроекту. Саме вказівка на те, якою повинна бути поведінка, і є правилом поведінки (диспозицією), що визначається у статті закону. Останнє – це форма і спосіб фактичного викладу правової норми, яка є лише теоретичною конструкцією й може бути викладена у різних статтях закону або навіть у різних правових актах.</p> <p><i>Примітка.</i> У Висновках Управління на попередні версії законопроекту (щодо тих самих статей) претензій до мови не було.</p> <p>Це може свідчити або про незадовільну попередню експертизу, або про не науково-експертний підхід та суб’єктивізм у претензіях.</p>	
<p>8</p>	<p>Слід звернути увагу й на те, що Верховною Радою України 15 лютого 2006 р. у першому читанні прийнятий законопроект "Про Національний демографічний реєстр" (№ 0878), деякі положення якого мають спільний предмет регулювання із законопроектом, що розглядається.</p> <p>Проте ці законопроекти пропонують різний підхід до регулювання однорідних відносин. Так, відповідно до частини сьомої статті 14 законопроекту № 0878 органи державної влади можуть одержувати узагальнену інформацію з Регістру без зазначення інформації персонального характеру для формування аналітичних і статистичних зведень, а також для прийняття управлінських рішень та сприяння проведенню різноманітних державних і регіональних заходів.</p>	<p>9 січня 2007 р. був розглянутий у третьому читанні та прийнятий в цілому як Закон законопроект “Про захист персональних даних” (реєстр. № 2618 від 10.01.2003 р.).</p> <p>Чому експертиза раніше не поставила вказане зараз питання до законопроекту “Про Національний демографічний реєстр” (№ 0878) – невідомо.</p> <p>Головне в цьому те, що не реєстри визначають та будуть визначати регуляцію у сфері захисту персональних даних, а принципи визначені міжнародними стандартами та базовий закон України у зазначеній сфері.</p> <p>Тому підхід у регулюванні відносин щодо сфери персональних даних повинен чітко відповідати принципам відповідних міжнародних стандартів та положенням закону України в зазначеній сфері, створеному на їх базі.</p>	<p>Врахувати при наступному розгляді законопроекту “Про Національний демографічний реєстр” (№ 0878)</p>
<p>9</p>	<p>У пояснювальній записці стверджується, що реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових витрат із Державного бюджету</p>	<p>Реалізація законопроекту потребуватиме витрат із Державного бюджету України на створення механізмів та функціонування Органу нагляду.</p> <p>Проведені нами розрахунки стосовно</p>	<p>Рекомендується взяти до уваги.</p>

	ту України, проте це заперечується змістом статті 26, яка передбачає фінансування заходів щодо забезпечення захисту персональних даних за рахунок коштів Державного бюджету України.	створення та функціонування Уповноваженого органу нагляду (щодо законопроекту від 16 березня 2006 р. № 2618, який був прийнятий в цілому як Закон) свідчать про те, що за умов надання Уповноваженому органу право стягувати збори за надання певних послуг (50% з сум яких передбачається спрямовувати до державного бюджету), кількості організацій, підприємств, фірм, що збирають та обробляють персональні дані в різноманітних базах даних (яких не менш як 32000), й відповідних розцінок вихід Уповноваженого органу на повну самокупність можна очікувати через 4 – 6 років [11].	
Узагальнюючий висновок Управління: за результатами розгляду у першому читанні законопроект може бути взятий за основу з урахуванням висловлених зауважень.			

На наш погляд, головними зауваженнями до Висновків Головного науково-експертного управління Апарату ВР України на проект Закону України “Про захист персональних даних” (реєстр. № 2273 від 25.03.2008 р.) є такі:

1. Важливим елементом правотворчості є стадія кваліфікації, коли експертиза тлумачить, оцінює і з'ясовує легітимність правової норми, що пропонується.

Результати експертизи щодо зазначених “Висновків” не мають посилань на конкретні положення відповідних нормативно-правових актів та аргументації, які повинні обґрунтовувати дійсність тверджень експертизи.

Посилання на конкретну норму необхідно для визначення та подолання протиріччя (якщо воно є) між нормою чинного законодавства та правовою формулою, що пропонується. Будь-який експертний висновок на правові формули законопроекту повинен мати тлумачення (роз'яснення), яке має науково-юридичне значення, та відповідну до цього логічну аргументацію, що відповідають науковим підходам у експертній діяльності.

2. Результати експертизи не враховують потреби максимального приведення положень національного законодавства у відповідність з положеннями принципів європейських стандартів щодо прав людини і свобод. Також не враховуються реалії становлення нової галузі права – інформаційного права, де одним з головних є питання права власності на інформаційні ресурси, зокрема, права власності людини на свої персональні дані у зв'язку з їх комерційним використанням (продажем/купівлею) завдяки застосуванню засобів інформатизації та інформаційно-комп'ютерних технологій.

3. Сучасна юридична експертиза потребує не тільки юридичних знань, але й знань щодо фізичної сутності процесів із застосуванням інформаційно-комп'ютерних технологій та мереж. Зазначене регулювання має багато особливостей, врахувати які в змозі лише фахівці, які мають одночасно юридичні та технічні знання. Саме такі спеціалісти будуть відповідати поняттю “юрист інформаційного суспільства та сфери інформаційного права”, яким належить визначати те, що вкладається в поняття “юриспруденція” та “впорядкування суспільних відносин у сфері інформаційного права”.

4. Щодо існуючого в законодавстві України унікального словосполучення “особисті немайнові права”, то подібного у Європі не має жодна конвенція, директива або національне законодавство.

Механічне ототожнення та застосування вищезазначеного словосполучення (яке не має економічного змісту) до проблем захисту персональних даних (які мають економічний зміст у зв'язку з їх комерційним використанням) є логічною помилкою підміни понять (тобто порушення закону тотожності), яка призводить до штучного гальмування у визначенні політики держави щодо розвитку в суспільстві справедливості.

Вся історія є не що інше як прагнення людини до справедливості та захисту. Це прагнення ніколи не може бути здійснене у всій повноті і в той же час ніколи не може бути викоренено. Проте Макс Планк сумно попереджав [12]: *“Прогресс науки происходит не путем доказательства новых истин, а путем физической смены поколений”*.

5. Автори наполягають на знятті з розгляду законопроекту від 25.03.2008 р. (реєстр. № 2273) та поверненні до розгляду і остаточного затвердження Закону України “Про захист персональних даних” від 10.01.2003 р. (реєстр. № 2618), розглянутого у третьому читанні та прийнятому 9 січня 2007 р. ВР України в цілому як Закон.

При цьому, упорядкування інформаційних відносин у зазначеній сфері потребує обов'язкового запровадження механізму оподаткування баз персональних даних згідно з частиною п'ятою статті 31 Закону України “Про інформацію”.

Використана література

1. Брижко В. Електронна комерція: правові засади та заходи удосконалення [Текст]: монографія / В. Брижко, А. Новицький, В. Цимбалюк, М. Швець. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2008 р. – 93 с. – ISBN 978-966-96927-4-0.
2. Брижко В. Електронний банкінг у контексті захисту персональних даних [Текст]: наукове видання / В. Брижко, Ю. Базанов, М. Швець. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2008 р. – С. 55. – ISBN 978-966-96927-3-3.
3. Упорядкування законодавства України із захисту персональних даних // Правова інформатика. – № 1(17)/2008. – С. 31.
4. Личные данные украинцев выложили в Интернете. [Електронний ресурс] – режим доступу: www.compromat.ua/ru/16/2794/index.html
5. Інформаційне право та правова інформатика у сфері захисту персональних даних [Текст] / В. Брижко, М. Гуцалюк, В. Цимбалюк, М. Швець. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2005. – С. 79. – ISBN 966-96456-9-7.
6. Первые судебные решения о личном идентификационном коде в Венгрии. [Електронний ресурс] – режим доступу: www.khpg.org/index.php?id=1084718376
7. Права человека и защита персональных данных [Текст]. – К.: Госкомитет по связи и информатизации Украины, 2000. – С. 157. – ISBN 966-95720-500-2.
8. Про прийняття Верховною Радою України в цілому Закону України “Про захист персональних даних” // Правова інформатика. – № 3(11)/2006. – С. 80-90.
9. До питання е-торгівлі та захисту персональних даних // Правова інформатика. – № 1(13)/2007. – С. 12-25.
10. Про упорядкування законодавства України із захисту персональних даних // Правова інформатика. – № 1(17)/2008. – С. 20-34.
11. Організаційно-правові питання захисту персональних даних [Текст]: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. – К.: Науково-дослідний центр правової інформатики АПрН України; Національна академія державної податкової служби України, 2004. – 251 с.
12. Тайны мистификаций [Текст]. – М.: Бук Хауз, 2006. – 192 с. – ISBN 5-98641-019-X.

~~~~~ * * * ~~~~~